

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./L.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Vzpored zborovanja III. pokraj. skupščine UJU poverjeništvo Ljubljana.

V smislu čl. 19. Pravil UJU in § 15. Poslovnika UJU poverj. Ljubljana sklicuje se III. pokrajinska skupščina UJU pover. Ljubljana na 7. in 8. dan meseca julija 1923

v Ptuj.

DNE 7. JULIJA:

I. Ob polu 11. uri dopoldan seja širjega sosveta z odseki v risalnici Mladike.

Dnevni red:

1. Izročitev došlih predlogov, resolucij in nasvetov odsekom.
  2. Volitev strokovnega tajnika, urednika stanovsko-polit. glasila, upravnika rezervnega sklada, knjižničarja centralne knjižnice in stalnih članov odsekov za prihodnjo poslovno dobo 3 let po § 28. a) in d) ter § 21. d) poslovnika, in čl. 24. pravil UJU.
  3. Dopolnitev odsekov po § 21. e) poslovnika.
  4. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.
- II. Seja odsekov se začne takoj po seji širjega sosveta in se nadaljuje ob pol 14. uri v prostorih Mladike.

III. Ob pol 17. uri točno se prične v Društvenem domu

Zborovanje delegacije:

1. Otvoritev in overovljenje delegatov.
2. Poročilo poverjenikovo.
Poroča poverjenik tov. Luka Jelenc.
3. Poročilo tajnikovo.
Poroča strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.
4. Poročilo blagajnikovo: a) račun, b) proračun.
Poroča glavni blagajnik tov. Mirko Fegic.
5. Poročila odsekov.
Poročajo načelniki odsekov.
6. Poslovnik odsekov.
Poroča urednik »Učit. Tovariša« tov. Ivan Dimnik.
7. Socialna ustanova učiteljstva Slovenije.
Poroča tov. Fran Škulj.
8. Poročilo o pripravah za kongres UJU v Ljubljani.
Poročata tov. Rudolf Dostal in Mirko Fegic.
9. Resolucije za pokrajinsko skupščino dne 8. avgusta. — Sestava odseka.
10. Volitve: 1. članov uprave, 2. članov nadzorstva, 3. članov častnega sode: — po § 28. c) poslovnika in po čl. 14., 34., 35. pravil UJU.
11. Nasveti.

DNE 8. JULIJA:

Pokrajinska skupščina.

Začetek točno ob 9. uri zjutraj v Društ. domu.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
2. Pozdravi.
3. Program UJU.
Poroča okr. šol. nadzornik tovariš Pavel Flerč.
4. Sodobne zahteve vzgoje in narodne prosvete.
Poroča Dr. phil. Fran Žgeč.
5. Resolucije.

UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Mirko Fegic,
glavni blagajnik.

Rudolf Dostal,
strokovni tajnik.

Skupno delo UJU in učiteljev-poslancev za izboljšanje pragmatike.

Izvršni Odbor Udruženja povodom činovničkog zakona, sazvaio je konferenciju učitelja poslanika svih grupa koja je održana 17. ov. mes. u Učiteljskom Domu. Konferenciji je prisustvovalo 8 narodnih poslanika učitelja, članovi Izvršnog Odbora i Povereništva našeg Udruženja iz Beograda i znatan broj ostalih beogradskih učitelja.

Od učitelja poslanika bili su gg. Pavle Gajić, Marko Petrović, Andra K. Kujundžić, Joca Trifunović, Svetozar K.

Dordević Nikola Karaš, Nikola S. Sretenović i Trajko Arsić.

Od ostalih učitelja poslanika gg.: Mih. Kujundžić, Sreta Vukosavljević i Radjko Ilić bili su na putu te im zato poziv za ovu konferenciju nije ni mogao biti dostavljen.

Gg. Matej Kordić (Radićev Disident) i Edem Mulabdić i ako su naročitim pismima zamoljeni da prisustvuju ovoj konferenciji, niti su došli niti su na poziv što odgovorili.

Konferenciju je otvorio predsednik Udruženja g. Stanković. Naglasio je da konferencija ima da pomogne orijentisanju učiteljstva prema projektu Zakona o činovnicima i da utvrdi kooperaciju Udruženja i učitelja-poslanika u ovom pitanju. Izloživ ukratko poglede na projekat činovničkog zakona zamolio je g. Svetozara K. Dordevića nar. posl. da konferenciji opširnije referiše o tom pitanju i detaljno iznese kako je prema poslednjoj odluci sekcije Zakonodavnog Odbora, ovim projektom rešeno materijalno pitanje učiteljstva.

U svome podužem i iscrpnom govoru g. Dordević je upoznao konferenciju detaljno sa ovim projektom a naročito sa projektovanom Uredbom, koja sadrži najnoviju tabelu činovničkih plata.

Njegov govor utvrdio je u glavnom, da srazmera između plata činovnika I. i II kategorije nije 4 : 3, kako bi s obzirom na broj godina školovanja trebalo da bude, već da je srazmera daleko manja na štetu činovnika II. kategorije; i da učitelji, po izradenim tabelama za razvrstavanje činovnika po grupama, sa svojim položajnim platama idu samo od 5. na zaključno do 2. grupe, a ne ulaze u I. grupu II. kategorije.

U daljem govoru g. Dordević izložio je prilike i raspoložnja pod kojima se ovaj zakon sada radi i naglasio pravac i metode rada, da bi učiteljstvo zaštitilo svoje interese.

Poslanik g. Joca Trifunović prikazao je članovima konferencije izradene tabele činovničkih plata, koje potvrđuju postavke g. Dordevića.

Zatim je g. Nikola S. Sretenović obavestio konferenciju koliki je procenat učiteljskih plata u raznim godinama službe prema platama činovnika sa fakultetskom spremom. U daljem govoru dotiče se tačke 7. čl. 4. Zakona o činovnicima, koji govori o tome: ko ne može biti državni činovnik.

U daljem toku rada poslanici gg. Marko Petrović i Trajko Arsić govorili su o akciji koju udruženje u ovom pogledu ima da preduzme.

Odmah po završetku konferencije. Izvršni Odbor, u smislu ovih obaveštenja i odluka konferencije, izradio je predstavku, koja je 18. ovog meseca predata predsedništvu Zakonodavnog Odbora, predsedništvima svih klubova gg. ministrima i narodnim poslanicima. U predstavi su sledeći zahtevi:

1. Da se razlika u plati između činovnika I. i II. kateg. ublaži u korist onih iz II kategorije srazmerno broju godina školovanja, tako da srazmera između plata I. in II. kategorije bude kao 4 : 3 odnosno četiri četvrtine prema tri četvrtine;

2. Da učitelji u pogledu položajnih plata počinju sa 5-tom a izvršavaju zaključno sa 1-vom grupom II. kategorije. i u ukupnom iznosu plata osnovnih i položajnih budu raspoređena po periodskim povišicama po Zakonu v Narod. Školama sadanjem ili novom;

3. Da se u projektu doda nov član, u kome bi se naglasilo, da će se plate od prve osnovne i položajne pa do poslednje u II. kategoriji, u pogledu učitelja, rasporediti na periodske povišice predviđene sadanjim Zakonom o izmenama i dopunama u Zakonu o nar. školama od 23. jula 1919 god., dok se bude doneo Zakon o nar. školama za celu zemlju;

Da udate učiteljice u pogledu materijalne nagrade budu potpuno izjednačene sa učiteljima. »N. P.«

O učiteljski izobrazbi.

Na videz sem napravil slabo uslugo stvari za koju sem se zavzel v svojem pismu na urednika. Donesla nam je očittek frazerstva. Nasmehnil sem se a se nisem čudil. Prilik bo še dovoli, da se boje spoznamo. Kakor gotovo je Rapè lahko uverjen, da nihče ne dvomi o iskrenih njegovih namenih — saj nimamo toliko prijateljev da bi jih ne poznali — tako sem prepričan, da bo korigiral svoje mnenje o nas. O onem pismu nisem pričakoval, da koga prepriča. Tovariš mi je očital da je bilo boli izzivalno kot prepričevalno. Če je tako, nai zopet enkrat namen posvečuje sredstvo Nisem nameraval zadeti dr. Rapèta,* ker bom imel z drugimi dosti opraviti, ki sem jih izzval, a stvari je končno le v korist da se je oglasil. Vodijsko nas isti nagibi in nameni, zato sem uverjen, da se najdemo tudi glede potov in metod in da bomo enkrat še skupaj korakali. Tudi ni tako da bi stal dr. Rapè osamljen, mi pa bi imeli vse učiteljstvo za seboj. Marsikateremu tovarišu se bo zdela naša zahteva predrzna in pretirana. S tem sem računal. Tembolj nam bi bila dobrodošla resna kritika, ki bi šla stvari do jedra da imamo priliko svoje stališče vsestransko pojasniti. Seve od polemičnih člankov v podlistku si ne obetam preveč haska in ko bi ne bil radi stvari ki jo zastopam, dožan, da odgovoriam na očitjanje neresnosti, bi bil predlagal da se debata prenese v »Popotnika«, ki je baš v zadnji številki prinesel izpod peresa urednika daljši prispevek k našemu vprašanju. Kakor kaže je bila moja domneva napačna, da se smiselno okoristimo z izkušnjami in zaključki ki jih je pri naših sosedih na severu donesla debata o vprašanju učiteljske izobrazbe in da se takoj lotimo jedra problema. Prehoditi bo treba precej dolgo pot, da pridemo v glavnih točkah do enotnega naziranja.

Vsestransko resno se vprašanje reforme učiteljske izobrazbe pri nas še ni obravnavalo. Na učiteljskih zborovanjih se je sicer o niem večkrat razpravljalo, vendar do pravega oficijnega programa v naši stanovski organizaciji še nismo prišli. Baš zato nastanejo vsak hip lahko nesporazumljenja. Tak program bi bil seve možen le kot del celotnega šolskega in kulturno-vzgojnega programa da pa takega, do podrobnosti izgrajenega programa še nimamo, se ni čuditi. Tak program, ki bi organsko zrastel iz naših posebnih živlienskih prilik a hkrati upošteval vse moderne zahteve na polju vzgojstva bi predstavljval uprav monumentalno delo, ki bi ga težko izvršil brez sodelovanja učiteljstva drugih kategorij šol. Kdor se

* Ko bi bil imel ta namen, bi se bil podpisal s polnim imenom, ker ne streljam izza plota. Tov. dr. Rapètu je tudi moje ime pri uredništvu na razpolago kakor vsakemu, ki se čuti prizadetega, drugače pa s svojo osebo ne silim v ospredje ker ne podajam samo svojih misli, ampak govorim v imenu gotovega kroga tovarišev, s katerimi sem ta in druga vprašanja razmotrival. Da nas je kritika v Ped. Zborniku izzvala pa ni nič čudnega. Tam je padla beseda o akademično natrpanem učitelju, ki je bila neumestna, ker bistvo tega kar nudi in kar mi pričakujemo od akademskega študija ne zadene in našo zahtevo skoroda smeši.

zaveda, kako globoko smo kot narod razdvojeni ta si bo svest, kako težko nam je priti do enotnih idejnih smernic in temeljev brez katerih ni mogoče postaviti trdne zgradbe narodnega šolstva in vzgojstva. Vprašanje izobrazbe, vzgoje in izbora učiteljskega naraščaja pa je središnje vprašanje vsega vzgojstva, zato smo se obotavljali ga ločeno obravnavati, ampak smo ga hoteli obravnavati kot del celote kakor je to poskusil Franjo Zgeč v svojem lepem delu: »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«. Zato se je samo mimogrede in slučajno omenjala potreba po akademski izobrazbi učiteljskega in umljivo je, da ni napravila preveč resnega utiša. Ne spominjam pa se, da bi bil kje srečal zahtevo po fakultetni izobrazbi ljudskošolskega učiteljskega ki bi jo sam moral označiti kot iluzorno ampak povdarjala se je le akademska izobrazba.

Samo po sebi se razume, da nam ne gre za besedo. A beseda »akademska« najtočneje označuje to, v čemer se naša zahteva razlikuje od drugih reformnih predlogov: da se namreč učiteljsko poklicno izobrazovanje loči od splošnega, da se zani zahteva ista zrelost, kot za visokošolski študij vobče in nadalje, da bo učiteljsko izobraževališče v čim tesnejši zvezi z univerzo, od koje pričakujemo, da z veseljem pride nasproti vsem težnjam po naobrazbi v mejah, ki jih stavi ozir na njen znanstveni značaj in višino. Zahteva, da se nudi ljudskoškemu učiteljskemu splošna izobrazba po načelih ki so merodajna za višjo izobrazbo, je v Nemčiji uzakonjena v ustavi in tudi v Avstriji se pripravljala tozadeven zakon. Za to zahtevo govori mimo drugih tudi dovolj praktičnih razlogov o kojih v drugi priliki spregovorim. Omenjam le eno, da ni treba, da bi bil učiteljski študij radi tega daljši, kot ga predlagajo drugi manj radikalni reformatorji za mnoge bi bil celo cenejši. Ne razumem da bi bilo to kar je drugod že uzakonjeno in za kar govorijo tehtni stvarni, vmes tudi ekonomski razlogi, tako iluzorno, da se označuje ta stremeljenja kot nerealna in neresna.

Eno nam bo menda brez ugovora vsak priznal: da je osnovnošolsko učiteljsko ne le upravičeno ampak naravno dolžno, da si ustvari o učiteljski izobrazbi svoj idealni program kakor mu ga narekujejo ne glede na praktične težkote stvarni ozir na veliko vzgojno nalogo, ki mu je poverjena med narodom. Da tega ideala tako hitro ne dosežemo da pride do kompromisov in da dobimo morda samo surogat tega, kar zahtevamo, zato bodo že drugi skrbeli. Vendar pa smo prepričani, da smo se znebili z avstrijskim robstvom tudi glavnih činiteljev ki so zavirali povzdigo in reformo učiteljske izobrazbe. V dobi kulturne demokracije, ko se vedno bolj povdarja potreba socializiranja duhovnih vrednot in potreba takozv. ljudskih visokih šol, se nač smemo nadejati da naidejo stremeljenja da se nas čimboli usposobi za to delo razumevanje pri vseh uvidenih ljudeh. Opazujemo pa da so celo oni naši prijatelji iz akademskih krogov, ki kažejo največje zanimanje za vzgojno vprašanje in največ simpatij za naš stan, nenaklonjeni zgorajšnjim našim težnjam. Razlagam si to iz dejstva ki sem ga že omenil da niso nikdar slišali od nas glob-

je utemeljitve naše zahteve in imajo zato utis da je to zgolj stanovski postulat, ki smo ga prevzeli od nemškega učiteljstva, ker nam ugaja in nam akademski titul imponira. (Konec prih.)

Razprave o programu UJU.

MORALNI POUK V OSNOVNI ŠOLI V FRANCIJI.

V svojem referatu o »Programu UJU« na državni skupščini v Sarajevu navaja g. Jovanović moralni pouk kot nov predmet v osnovni šoli. Glasovi so za in proti. Poglejmo, kako se poučuje ta predmet v Franciji.

V učni načrt je bil sprejet leta 1882. Tvori del moralne vzgoje. Njegov cilj je dokazovati otroku dolžnosti, seveda kolikor je njegovi starostni stopnji primeren. Ta pouk smatrajo potrebnega zlasti demokrati. Kakor že stari filozofi, je tudi Montesquieu rekel, da je čednost velika gonilna sila ljudske vlade. Ako državljanji uživajo svobodo, jim jo mora njih vest omejevati. Moralni pouk mora tvoriti moralno enotnost narodov. Narodna vzgoja temelji na pojmih dolžnosti in pravic.

Moralni pouk se poučuje kot samostojen predmet razen na najnižji stopnji (section enfantine), kjer ga posreduje priprosto pripovedovanje in memoriranje pesem in povesti združenimi z vami pri pouku in v prostem času. Posebna pažnja učiteljeva glede otrok pri katerih je opazil kako napake ali kako porajajočo se pregreho.

Na elementarni stopnji (cours élémentaire) izhaja moralni pouk od povesti, zglede, ki ga učitelj živo pripoveduje in ki mora vplivati bolj na srce nego na razum. Učenci sami posnamejo nauk, učitelj ga izrazi v načelu, maksimi ki jo otroci preprišejo in nauče na pamet.

Na srednji in višji stopnji (cours moyen et supérieur). Postopek isti kot na elementarni stopnji, samo da učitelj bolj vpliva na razum poučuje še bolj metodično in natančno ter razloži pripomočke za spoznavanje dolžnosti. Kot izhodišče tvori na tej stopnji vest, moralni zakon in obveznost. Učitelj vzbuja čuvstvo in pojem dolžnosti in odgovornosti. Vsaki učni sliki sledi pismen posnetek, ki se združi s kratko maksimo in nauči s posnetkom vred na pamet. Pri posebno važni tvarini pripiše učenec k načelu svoj oseben sklep, n. pr. govoril bom resnico itd.

Po načrtu je snov za srednjo stopnjo sledeča:

I. Otrok v družini in šoli. Dolžnosti proti staršem in starim staršem. Dolžnosti bratov in sester. Dolžnosti proti služinčadi. Otrok v šoli. Domovina.

II. Dolžnosti proti samemu sebi. Težje. Znanje dobrine (varčevanje, delo itd.) Duša. Dolžnosti proti drugim ljudem. Dolžnosti proti Bogu.

NB. Uradna navodila dodajajo še tem načrtom glede verskega pouka sledeče: Učitelj naj navaja otroka razumevati in čutiti, da je prvo spoštovanje, ki ga je dolžan božanstvu, je pokorščina božjim zapovedim, kakor mu jih odkrivalo njegova vest in razum. Verski pouk oskrbuje družina in cerkev, moralni šola. Učitelj ne nadomestuje niti duhovnika, niti družinskega očeta, prizadevati se mora skupno

z njima ustvariti iz vsakega otroka poštenega državljana opirati se mora na dolžnosti, ki zblizujejo ljudi in ne na dogme, ki jih ločijo.

Višja stopnja obsega po učnem načrtu socialno moralo. Snov: Družina. Družba (pravičnost, bratstvo ljubezen). Domovina (razlika med dolžnostjo in lastnim interesom med pisanim in moralnim zakonom).

Kot potrebni pogoji za uspehe moralnega pouka je seveda prepričanost, s katero se podaja in zgled učiteljev. Ne samo v šoli, posebno izven šole se lahko sodi o vrednosti tega pouka. Zato je treba posebno praktičnih dejanj in navade. Otroci se pa morajo priučiti morali kot čitanju in računstvu.

Knjiga o morali ni potrebna, nadomestuje jo beležnica s posnetki vseh učnih slik in besetov. Knjiga tvori le pripomoček učitelju. — Prednost pred junaškim zgodovinskim zgleodom je dati zgleodom iz vsakdanjega življenja, ki naj pokažejo koliko je lahko skritega junaštva v naskromnejših življenjskih prilikah.

Velike važnosti je nauk, ki zaključuje vsako učno sliko ki naj bo zmeren in kratak pravi pedagog Marion. Izraža s svojo kategorično obliko gospodovalno povelje razuma.

— O programu UJU je razpravljal pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. junija tov. Ljud. Potočnik. Tovariši so posegli prdno v debato in se je sklenilo referat in tozadevne izpreminjevalne predloge poslati glavnemu referentu.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— Vsem članom-icam 152 uč. podr. F. S. za kočevski okraj! Razposlal sem »Dačke legitimacije« vsem članom-icam: tudi onim ki niso poslali ne fotografij in ne denarja. Rok 15. junij, priznam, se iz gotovih vzrokov pri nekaterih ni upošteval. »Dačke legitimacije« naj potrdi tudi šolsko vodstvo skupno z napisanimi objavami. Al m a n a h i bodo dotiskani šele koncem junija. Oni, ki žele dobiti »Almanah« na počitniški naslov prosim, da mi pošljejo frankirano pismo z naslovom, ostalim pošljam na šolska vodstva. Prosim ponovno poravnajte družstvene obveznosti takoj! Članice drugih okrajnih učiteljskih društev, ki so vpisani v našo podružnico, so dolžni plačevati članarino do začetka šolskega leta 1923./24. našj podružnici, šele potem lahko pristopijo v uč. P. F. S. dotičnega okraja, ko jim izstavimo članško izkaznico s potrjeno pristopnino in društveno članarino. Razne predloge itd., z ozirom na juljski kongres F. S. sprejema do 13. julija — S. M., t. č. predsednik. Vel. Lašče.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prično novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Ž nio je v zvezi internat za gojence. Zavod ima predvsem namen, da izobrazuje kmetijske sinove ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma na kmetijskem gospodarstvu. Taki imajo pri sprejemu prednost pred vsemi drugimi. Kolekovane, lastnoročno pisane prošnje na celo polo (kolek 13 Din) za sprejem je pošiljati rav-

natelstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 25. julija t. l.; prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. odbornica, odnosno zadnje šolsko izpričevalo 4. spričevalo o navedenosti pri onih prošlicah, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 5. izjava staršev odnosno varuha, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja 6. obvezna izjava staršev ali varuha ki reflektirajo na državni ali kak drugi štipendij iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpor iz javnih sredstev: ravno tako ako učenec samovoljno predčasno ostavi zavod; študent, ki nepovoljno napreduje, zgubi štipendijo. — Za sprejem je potrebna starost najmanj dovršenih 16 let ter z dobrim uspehom dovršena najmanj ljudska šola. Sprejemali se bodo pridni, dovolj nadarjeni zdravi kmetijski sinovi ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča tudi uspeh sprejemnega izpita iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Ob vstopu v zavod se mladeniči preiščejo po zdravniku zavoda: ako njih zdravstveno stanje ni dovoljno, se odklonijo. Oskrbovanina znaša do preklica mesečno 240 dinarjev. Plačuje se v naprej v dveh enakih polletnih obrokih. Sinovom ubožnih posestnikov se morejo dovoliti popolnoma ali do polovice prosti državna mesta. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno (od občinskega ali davčnega urada) potrjenim ubožnim izpričevalom. — Absolventi te šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona o ustroju vojske t. i. skrajšano vojaško službovanje (dvaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu.

Iz Jugoslavije.

— Pokrajinska skupščina v Ptuj. Društveni predsedniki naj naznanijo število izkaznic, ki jih potrebujejo za polovično vožnjo v Ptuj. Opozarjamo na zahtevano klavzuro, ki smo jo priobčili v zadnji številki Tovariša in jo mora vsak udeleženec napisati na obratno stran izkaznice. — Ptujsko društvo želi, da se mu prijavi udeleženci naj kasneje do 2. julija. Zajedno sporoča društvo, naj se vsak točno drži odkazanih gostiln in prenočišč. Noben naj ne pozabi gesla »Svoji k svojem! Narodne gostilne in tvrdke bodo označene z narodnimi oznaki. — Vozovnic naj člani ne oddajo na ptujski postaji, ker so veljavne tudi za povratek. — Vse člane širjega sosveta, delegate in tudi vse članstvo opozarjamo na Poslovnik UJU pover. Ljubljana, ki je izšel kot I. zvezek naše Stanovsko-strokovne knjižnice, da ga vstopno prešturirajo, ker se letos prvič vrši pokrajinska skupščina po tem novem poslovniku. — Vse člane Samopomoči opozarjamo, da se vrši občinski izbor v nedeljo dne 8. avgusta ob 8. uri zjutraj, torej eno uro pred začetkom skupščine v Ptuj. Lokal objavimo v prihodnji številki. — Delegati naj pridejo v Ptuj že z dopoldanskim vlakom, ker pride popoldanski vlak šele ob 1/2 18. uri in zato, da prisostvujejo sejam odsekov v smislu § 21 e). Delegati, ki žele sode-

LISTEK.

Izlet Barjanov na Golo.

Dne 14. t. m. je napravila barjanska šola svoj majniški izlet na Golo nad Igom. Namen ji je bil da si mladina ogleda z lepega razglednega hriba pod vznožjem razprostirajočo se barjansko ravnino pa vso panoramo, ki jo nudi razgledišče — in pa da si barjansko učiteljstvo ogleda torišče kjer razvijajo svojo izredno marljivost mladi tovariši Ljubič od katerega je že tako mnogo slišalo.

Prvi namen je bil dosežen v polni meri. Mladina je korakala vseh 14 km dalje čila in vedra in vsa pot tja in nazaj je bila polna šal in nedežnih otroških dovtipov, bivanje na Golem pa polno veseljih iger, petja in smeha.

In drugi namen? Ta pa je presegal naše pričakovanje!

Ljubezni Ljubič nas je prijazno sprejel nas peljal najprej v lično golsko cerkev in potem do hribu naokrog kjer nam je bil geografski in prav dober krajevni zgodovinski tolmač.

Končno nas je peljal tudi v šolo. Pa prav je imel, da je to storil nazadnje!

Ali ste že videli kdaj kako beraško, raztrgano mrtvašnico? No — prav malo ali pa nič boljša ni in nič večja! In pa niti pidi zemlje vrtiča krog nje, in Ljubič ima samo po dobroti župnika posajenih ob potu na župnikovem svetu 10. deloma cepljenih, deloma necepljenih šipkov.

In učilnica? Bog se usmili! Mali prostor je natrpan s klopmi prav do šolske table, ki stoji na mizi — katedra nikjer — in ljubi naš Ljubič je dobesečno obsojen, da brez prestanka med poukom stoji in stoji — in uči — vsaj skoraj nima kamor da sede! In ta mrtvašnica obseza zgolj to sobo — in stranišče — leseno — je prislonjeno tam zunaj na steno izpostavljeno vetru in vihri!

O — vi Golani — ki imate krasno cerkev krasno župnišče in lične domove — kaj vas ne boli srce da je vaša nadarjena mladina natrana v tak — za učilnico neprimeren prostor in da je goveji hlev marsikaterega kmeta v primeri z vašo šolo že grad?

Da bolelo nas je srce in pomilovali smo tovariša Ljubiča ki mora delovati v takem posloju. In pri tem stanuje učitelj daleč proč sredi vasi, ker je tista podrtija pomaknjena venkaj iz vasi, kakor da se je sramujejo že vaščani sami!

Tisto stanovanje, ena sama soba in kuhinja pa je Ljubiču sedaj tudi že odpovedano ker je hiša prešla na novega lastnika — in tako je ljubi naš Ljubič na cesti!

Obupal bi v takih razmerah vsakdo na tem mestu, obupuje pa ne Ljubič, ampak — tih in skromen kakor je — razvija vso svojo marljivost, kakoršna bi bila vredna boljših razmer!

Po kosilu, ki smo ga imeli po župnikovi prijaznosti v župnišču, priredil je Ljubič na svojem odru z golsko šolsko mladino nam Barjanom šolsko predstavo, ki nas je vseskozi iznenadila.

Že oder sam! Pod mogočnim kozolcem vam je napravljen tako prostoren in čeden oder in so kulise in je zastor tako plastično in dobro naslikan da bi tega ne pričakovali niti v vaseh, ki so bližje človeški civilizaciji, kakor pa je vas Golo. Prostor za poslušalce pa je zračen in hladen ki mora biti vsem vaščanom ob polletni vročini prijetno zbirališče osobito, ako se jim nudi taka zabava, kakor se je nudila nam.

Nastopili so golski fantiči in deklči — sami majhni čmrlji — v raznih deklacijah in igrah tako izborno, da smo se

vsj čudili. Vse je bilo podano tako nazorno in s takim povdarkom, da prekašajo ti mladi Golani marsikatero enake igralce no večjih krajih, kakor pa je ta.

No — kaj pa je to danes takega? Vsaj čitamo od enakih predstav danes že iz vseh krajev!

Res je. A drugod je bila ledina že zdavnaj preorana in se vidi na krasnih šolskih stavbah, da je ljudstvo že jako izobraženo in dovetno na take stvari in da zanije tudi rado kaj žrtvuje. In pa na drugih šolah sta dva trje in še več učiteljev ki si delo razdele — in tako gre vse — četudi ne lahko, pa vsaj ne s tolikim naporom.

Tu pa? Lahko trdim, da je Ljubič sam ledino zoral, jo prebranal in jo poseva sam dan za dnem z novim klenim zrnem — z novo setvijo, ki naj donša bogate žetve!

Komu? Niemu?

V prvi vrsti narodu! Golanom! V srcih in dušah golske mladine mora rasti samozavest poštenost in rodoljublje, ki bo odlikovala odrasle mladeniče in mladenke, da bodo drugim v vzgled!

Pa tudi Ljubič mora biti deležen žetve! Iz ust marsikaterega Golana sem slišal že prei, kako ceni svojega učitelja in to že je za Ljubiča bogata žetev! Bogata

lovati v odsekah, naj to javijo že pred sejo širjega sosveta poverjeniku.

— **Okrajni šolski nadzornik tov. Pavel Flerč** je imenovan v ministrstvo prosvete v Beogradu. S tem je rešena ena naših zahtev, ki smo jo predložili že dvema drž. skup. UJU, da isto izpoljuje pri ministrstvu prosvete imenovanje enega uradnika v ministrstvu iz vrst slovenskega učiteljstva.

— **Zveze vlakov za pokrajinsko skupščino v Ptuj.**

Odhod iz:					
Maribora	5 25	8 32	16 5	21 10	4—
Zidanega mosta	1 30	7 6	13 51	19 35	1 48
Ljubljane	23 52	5 28	12 10	17 55	0 32
Zagreba	22 76	—	9 34	16 31	22 46
Prihod v Ptuj					
Zagreba preko Zagorske proge	4 25	11 40	16 45		
Varaždina	3 12	6 57	14 37	17 43	22 4
Kotoribe	1 10	6 30	14 30	19 40	23 14
Čakovca	3 51	7 36	15 36	21 20	23 59
Prihod v Ptuj					
Iz Ptujja proti Čakovcu	5 5	8 46	16 46	22 53	0 50
Iz Ptujja proti Pragerskem	4 43	6 53	9 56	17 22	22 26
Iz Ptujja proti Pragerskem	0 51	5 7	8 50	16 51	23 3

* Samo ob nedeljah.

Debel tisk je brzovlak.

— **Dopisnike, ki se žele udeležiti kongresnih izdaj »Učiteljskega Tovarisa«** prosimo, da nam primerne članke in dopise, ki naj bi prišli v teh dneh v list pošljejo s to označbo na uredništvo.

— **Naša prosveta.** V smislu blejskih resolucij smo dolžni, da zasledujemo delovanje našega učiteljstva na prosvetnem polju in obenem žigosati zaviranje tega gibanja od strani naše duhovščine, ki si hoče vsakršno grupiranje ljudstva — naj bo še tako koristno — prilastiti v svoje politične namene. Kot kronist sem omenil v 22. številki da je Komenda pri K. v tem oziru nainesrečnejši kraj. Dokler sedi učitelj za pečkomo mu je zasigurana strpljivost, če hoče delovati ob strani one gospode je zasiguran za vse napake, kakor hitro pa se zgame v najnedolžnejšem javnem pojavu, ima že bič nad glavno. To in nič drugega nisem konstatiral in se le čudim, da tov. V. drugače čita, kakor je pisano in v svojem odgovoru v številki 24. razkriva kar sem jaz previdno zamočal. Da bi bila Komenda nesrečen kraj radevolje prekličem, kajti težko je dobiti na deželi kraja, kjer bi ljudstvo samo ustanavljalo društva in **prosil** učiteljstvo za sodelovanje a če bi to ne uspelo da išče pomoči v sosednjih občinah. Hvalevredno je, da ima K. nekaj mož, ki se požrtvovalno zavzemajo za preganjanje učiteljstva, in se pri intervencijah naslanjajo na pomoč tovarišev, ki so v vsakršnem boju preizkušeni. — Glede sokolske prireditve omenjam le, da je bila to »prva javna predstava«, da sta sodelovali 2 domači 1 zunanja učitelja med gledalci pa smo bili le 3 zunanji učitelji Javni delavci rabijo **moralne**, ne materialne podpore. **I. L.**

— **Ker na Juliodan** (28. t. m.), 29., 30. t. m. in 1. julija tiskarna ni v obratu, nismo mogli uvrstiti dopisov, ki smo jih prejeli šele v torek in tudi v prihodnjo številko uvrstimo samo one dopise, ki so že postavljeni. Prihodnja številka izide radi skupščine že v torek 2. julija.

— **Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 5. junija 1923 smo prejeli nastopno obvestilo. Predsednik proglašal sklepčnost, pozdravi navzoče, med njimi nove zastopnike mestne občine v mestnem šolskem svetu z dostavkom da se izreče bivšim za mnogoletno marljivo sodelovanje pisma za-

žetev na mora doleteti nega tudi od strani pristojnih šolskih oblasti ki ne morejo, da ne bi opazile ogromnega dela, ki ga vrši Ljubič med narodom in ga bodo zato primerno nagradile.

O Golanih se je Ljubič prav dovoljno izražal, tako povoljno da vkljub kričočim šolskim razmeram še ne misli iti z Golca če le dobi do jeseni drugo stanovanje.

Morda pa se Golani vendar enkrat vzbude na vstopilo v vrsto onih, ki jim je skrb za njihove otroke njih prva in poglavitna skrb in postavilo svoj mladini šolsko poslanstvo ki je bo vredno! Saj njihov otroc so nadarjeni in vredni boljših šolskih prostorov.

Proti večeru šele smo se vračali domov in nesli seboj utise, ki nam ostanejo neozabni!

Tu semkaj — na Golo — bi moral poročati marsikateri mlad učitelj ki ima najrazličnejše izgovore da prikrje s plaščem prizanesljivosti svojo nedelavnost! Kar zmore Ljubič na Golem, bi zmozel marsikdo lahko na ugodnejših tleh.

Franc Črnagoj.

hvala, kar se soglasno sprejme. Na znanje se vzame poročilo o bistvenih predljudih izza zadnje upravne dobe in odobri se zapisnik zadnje redne seje z dne 23. marca 1923 brez ugovora. Poročili o personalijah in pa o daljših dopustih izza zadnje seje dovoljenih ali pa prošnih, se ugotovita. Za razpisana učna mesta na II., IV. in V. mestni deški osnovni šoli se predlože višjemu šolskemu svetu ternopredlogi. Poročila o nadzorovanju zasebne deške osnovne šole v »Marijanišču«, V. mestne deške osnovne šole, zasebne dekliške meščanske šole v Lichtenthurnovem sirotišču, IV. mestne deške osnovne šole mestne manjšinske šole, zasebne deške osnovne šole na Rakovniku, II. mestne dekliške meščanske šole, IV. mestne dekliške osnovne šole I. mestne deške meščanske šole in mestne šole na Barju — vsa za šolsko leto 1922./23. — se vzemo soglasno na znanje in predlože višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Zajedno z njimi se pritrudi tudi vsem nasvetom oziroma naročilom glede poprav in nabav na teh šolah, ki jih je na pristojnem mestu izposlovati. Ko se reši še dvoje internih vprašani zaključijo predsednik sejo ob polsedmih zvečer.

— **Prisilno upokojenje učiteljstva mi je bilo povod premišljevanja o nekdanjih in sedanjih časih.** V starikonkordatni dobi so bili upokojeni učitelji zelo redki, večina jih je umrla, ko so bili še aktivni. Ako je šolnik vsled starosti ali bolezni težko opravljal svojo službo, so mu dali pomočnika v ptuiskem okraju »kantnar« imenovanega, ponekod tudi »gehilf«. »Gehilfe« so imeli tudi konjederci in krvniki. — Pomočniku je moral dati učitelj hrano spalnica pa mu je bila večkrat šolska soba. V stari šolski dobi sem poznal samo enega upokojenega učitelja deloma zadetega od kapi. Imel je pokojnine 1½ krajcarja na dan, šepal je vsak dan k drugi hiši, kjer je dobival kaj jesti. To je bilo pri Sv. Martinu pod Vurbergom. Dotični se je pisal Kaiser. — Dandanes pa se je nameravalo v pokoi prisiliti zdrave, čile šolnike imajoče veselje do šole, brez ozira na to, kje bi v sedanjih stanovanjski bedi marsikateri upokojenec dobil streho. Redukcija učiteljstva da zopet misliti. Dobro je zadel dopis izven uredništva v 22. številki »Učit. Tov.«, da naj izločijo iste, katerim je učiteljstvo postranski zaslužek. Razmišljanje o raznih ukrepih višjih oblasti provzroča človeku tudi nemirno spanje. **Ziher.**

— **Okrajna učiteljska konferenca za brežiški in severiški okraj** se je vršila dne 9. junija t. l. v Brežicah. Ni bila obvezna; učiteljstvo zavedajoč se svojih dolžnosti napram narodu in državi jo je zahtevalo samo in se tudi udeležilo skoro polnoštevilno — na svoje stroške. Prihitali so celo nekateri tovariši iz oddaljenega kozjanskega okraja. Kot gostje so bili navzoči: domače meščanskošolsko učiteljstvo ter gg. okrajni glavar dr. Gregorin in mestni župan dr. Zdošek. — Po devetletnem predsedku. — leta 1914. je bila zadnja — je otvoril konferenco okrajni šolski nadzornik g. Gustav Vodušek. Spominjal se je velikih dogodkov izza te dobe, spominjal se je onih tovarišev, ki so ostali na bojnih poljanah, spominjal se je onih ki so doma legli k večnemu počitku. Dolga, dolga vrsta jih je bila! Slava jim! — Župan g. dr. Zdošek je prinesel konferenci pozdrave mesta Brežic, prinesel slovenskemu učiteljstvu prvi slovenski župan slovenskih Brežic. — Obširno in temeljito poročilo g. nadzornika razmotrivaioče vse pomembnejše vzgojne in učne momente, je marsikomu, posebno mlajšim pokazalo pot, po kateri naj stona. Pokazalo je ponovno da vodi posavsko šolstvo izkušeni šolnik. Žal, se v podrobnosti poročila tu ni mogoče spuščati. — Zaslužno pohvalo je žel tov. Bregant za svoje izcerno idealno zasnovano predavanje »Kako vzbujati in širi učitelj jugoslovansko državno misel v šoli in med narodom?« Tu sem bi naj bili prišli poslušati vsi »jugoslovanski farizeji« kaj narekuje jugoslovanskemu učiteljstvu ljubezen do naroda in države! Točno je zadel tov. Knapič st. ob zaključku konferencie: »Vojna je razrušila vse, ni pa razrušila idealizma učiteljstva!« — Kot živa potreba sta bila na dnevnem redu podrobna učna načrta za zemljepisje — por. tov. Knapič st. — in za zgodovino — por. tov. Jamšek. Načrta sta maksimalna, ki ju vsaka šola lahko prilagodi svojim razmeram. Ker bi bilo s tema načrtoma gotovo ustrezno tudi marsikateri šoli izven okraja razmnožita se na le v omejenem številu se naj eventualni reflektanti javijo z dopisnico tov. Fr. Jamšku nadučitelju v Rajhenburgu. Cena 20—25 di-

narjev. — Končno je bilo sprejetih cela vrsta predlogov: a) Gmotno stanje, b) Izobrazba učiteljstva — revizija učnih načrtov za učiteljska. c) Pomanjkanje učiteljstva na deželi — vse sili v mesto. d) Nadprodukcija ženskega učiteljstva. e) Prisilno upokojenje starejšega učiteljstva — protest. f) Kaderska služba učiteljstva — predumi. g) Trdi »le« — odprava. h) Predrage šolske knjige. i) Odprava »Matičnih listov« in »Izkazov o šolskem napredku«. j) Odprava krajnih šolskih svetov. k) Pokvarjanje mladine izven šole — potreba tozadevnega zakona. l) Koľovrat in preia v učnem načrtu ženskih ročn'h del. Pričakujemo, da bodo merodajni faktorji pričeli razmišljati o potrebi okrajnih učiteljskih konferenc da jih bo že prihodnje leto mogoče sklicati toda — s primernimi potninami Vnovič bi na lastne stroške tudi Posavci ne šli.

— **Zrelotni izpiti na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom g. univ. prof. dr. K. Ozvalda od 13. do 19. junija. Priglasilo se je 52 kandidatnj IV. letnika in 3 privatistinje. Zrelot za osnovne šole se je priznala 48 kandidatnjam in sicer zrelot z odliko 19, zrelot pa 29 kandidatnjam; ponavljalni izpit se je dovolil 6 kandidatnjam, 1 kandidatinja (privatistinja) pa je med izpitom odstopila. Izpričevalo zrelotni so prejele: Ambrožič Roza, Andrejka Katarina (z odliko), Benedičič Vida, Bohte Stanislava (z odliko), Bolha Roza, Bulovec Marija (z odliko), Česnik Leopoldina (z odliko), Dezman Vida, Dokler Bogdana (z odliko), Doviak Marija (z odliko), Faganel Miroslava, Frank Marija, Globočnik Mercedes, Grum Ljudmila (z odliko), Guzelj Sonia (z odliko), Janežič Barica, Janežič Dora (z odliko), Jeglič Ana, Kastelic Marija, Kavec Marija, Kavšek Frančiška (z odliko), Konc Alojzija (z odliko), Kordiš Matilda (z odliko), Kozjek Ana, Lenče Iva, Lipovšek Nuša (z odliko), Lipovšek Slava, Lorber Angela, Milavec Josipina, Moztetič Jelica (z odliko), Novak Cecilija, Pavčič Danica, Pavčič Lea, Penko Pavla, Pirnat Terezija (z odliko), Podboj Marija (z odliko), Poljanec Stanislava (z odliko) tudi iz nem. učn. jez.), Pucelj Iva, Rainer Meta, Rojnik Elizabeta, Rugelj Zora (z odliko), Sikošek Danica, Smerdeli Marija, Štolfa Vida, Šuligoj Sava (z odliko), Trtnik Marija, Urbančič Marija in Urbinc Ana.

— **Člani društva za mariborski šol. okraj** dobe izkaznice za Ptuj pri tov. Mariji Godčevi v Limbušu, ker je društveni predsednik odstopil.

— **Izlet umetniške šole »Probuda«.** Dne 29. t. m. na praznik sv. Petra in Pavla priredi umetniška šola izlet pod vodstvom ravnatelja šole akad. slikarjem Franjom Strletom in profsorskega zbora, ter društvenim predsednikom »Probude« prof. Otona Grebenca na Vrhniko, Borovnico in Pekel. Odhod iz Ljubljane do Vrhnike z jutranjim vlakom, potem peš do izvira Ljubljaničice in pregled grajščine Galletove, dalje v Borovnico in Pekel. Zvečer zopet z vlakom iz Borovnice.

Skupni sestanek je na južnem kolo-dvoru točno ob 7. uri zjutraj. Udeleženci izleta dobe polovično vožnjo.

— **Smrtna kosa.** V soboto dne 23. t. m. ob 9. uri dop. je umrla mati našega znanega akad. slikarja in ravnatelja umetniške šole »Probuda« v Ljubljani Franja Strleta v starosti 73 let v Dolenji vasi pri Cerknici. Pogreb predrage je bil v ponedeljek dne 25. t. m. — V Kamniku je umrl tov. Trante Ignacij, nadučitelj. — Ostalim naše sožalje.

— **Tovariši-maturantje iz l. 1898. mariborskega učiteljska!** Te dni mine 25 let od naše mature. Potrebno je, da ta »srebrni jubilej« našega delovanja v javni službi dostojno proslavimo in se v to svrhu snidemo vsi še živeči tovariši — brez izjeme. Ker se do danes ni oglašil noben drug s kakim primernim predlogom, zato Vas povabim podpisati, da se snidemo na predvečer občnega zbora UJU, to je dne 7. julija v Ptujju, Narodni dom. Če bo kazalo, pohitim dne 9. julija še v Maribor. Komur je znan naslov Pučelikov in Kumpov, povabi ju k 25-letnici! — S tovariškim pozdravom Franjo Cvetko, t. č. okrajni šol. nadzornik v Murski Soboti.

— **Novomeško učiteljsko društvo.** Običajen sestanek na Čatežu bo letos v torek 3. julija. Odhod iz Novega mesta malo pred 7. uro zjutraj. Seveda samo ob lepem vremenu. M. Matko.

— **Maturo na ljubljanskem žen. učiteljsku** je napravila tudi gđ. Anica Bercé. Ime je v zadnjem poročilu pototoma izostalo.

— **Na vdanostno brzovajko**, katero je odposlalo učiteljstvo ljubljanskih osnovnih in meščanskih šol s svoje letošnje uradne konference Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru in Nj. Veličanstvu kraljici Mariji, je dobil mestni šolski nadzornik M. Hočevar od šefa kabineta v Beogradu sledeči odgovor: Njegovo Veličanstvo Kralj blagovoleo je narediti, da se izjavi Njegova i Njegova Veličanstva Kraljice srdačna zahvalnost ljubljanskim učiteljima na izrazima udanosti prilikom učiteljske redovne skupštine.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **D Prvi strel zoper šolske odre.** »Slovenec« piše: »Okrajni šolski svet v Krškem se je te dni osmelil izdati neke posebne vrste obvestilo na enega izmed krajnih šolskih svetov svojega okrožja. — Dotični krajni šolski svet je namreč iz tehtnih vzrokov dal odstraniti iz učne sobe I. razreda ondi stalno stoječi igralni oder kar pa ni bilo prav šolskemu yoditelju ki se je zato pritožil na okrajni šolski svet v Krškem. In res je dobil dovoljenje od nega, da sme vso odrovo ro-potijo zopet shraniti v učno sobo zadaj za šolske klopi: če naj pa oder zopet nazaj postavi ali ne, bo odločil višji šolski svet! — Opozarjamo torej višji šolski svet na ta velemodri odlok okrajnega šolskega sveta s prijazno prošnjo, da naj tega blagohotno podučiti, da ima samo krajni šolski svet pravico odločati o morebitni uporabi šolskih prostorov v kakšne druge namene razen učne, ki pa vendar morajo biti v bližnji zvezi z učnimi. — Da bi pa učilnica bila izpremenjena v gledišče in obenem v plesišče tega nobeden, tudi ne krajni šolski svet, ne sme dovoliti, kaj šele okrajni ali celo višje!« — Iz navedenega je razvidno, kako nujno bi nam bil potreben vzorec zlozljivega šolskega odra za šolsko sobo (kier ni telovadnice) ker stalen oder v šolski sobi gotovo moti prostorno ni pa tudi priporočljivo shranjevanje odra v šolski sobi. Predstave mladine na šolskih odrin so velikega vzgojnega pomena zato pričakujemo, da bo to delovanje šolska oblast podpirala in enako da mu tudi krajni šolski sveti ne bodo nasprotni izvzemši slučajev, kjer je v ozadju kaka intriga zoper učiteljstvo in šolo, kakor je naihbrže v gorenjem slučaju.

Iz nase stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov **Popravek.** — Člani obmejnega odseka so: Močnik Peter, kot član ož. sosveta, Mervič Anton, Stravs Karel (za južni del), Mencin Rudolf (za Mežiško dol.), Dobršek Karel (za marib. oblast), Peternel Ludovik (za Prekmurje). — Namestniki: Lešnik Mir., Pučelik Mir., Mavrič Karel. — Ker Dobršek K. ni član organizacije, vstopi na njegovo mesto Lešnik Mir.

+pov **Delegati na pokrajinski skupščini v Ptujju:**

XXIV. Kozjansko društvo. Delegata: 70. Šetinc Franc — Prevorje pri Pilštajnu. 71. Kravarič Ivan — Virštanj. — Namestnika: 68. Potočnik Ante — Podsreda. 69. Rauterjeva Otilija — Št. Vid pri Planini.

XXV. Laško društvo. Del.: 72. Gnus Anton — Dol pri Hrastniku. 73. Kern Ivan; 74. Kernova Irena — oba v Trbovljah-Vode. — Nam.: 70. Jurko Vitko; 71. Hallerjeva Pavla — oba na Dolu. 72. Hofbauer Lojze — Hrastnik.

XXVI. Litijško društvo. Del.: 75. Levstik Janko — Zagorje o. S. 76. Pelko Matija — Toplice pri Zagorju. 77. Čuček-Kleinmayerjeva Julijana — Krka. — Nam.: 73. — ? 74. Kolenc Lojze — Zagorje o. S. 75. Bežkova Mila — Veliki Gaber.

XXVII. Mežiško društvo. Del.: 78. Močnik Peter — Guštanj. 79. Kogelnik Franc — Črna. — Nam.: 76. Möderndorfer Vinko; 77. Feinig Ivo — oba v Mežici.

XXVIII. Šmarsko-rogaško društvo. Del.: 80. Kurbus Toma — Slivnica. 81. Glinšek Ivan — Rog. Slap. 82. Verk Miloš — Sv. Križ pri Slatinji. — Nam.: 78. Stritar Josip, 79. Lečkerjeva Tilka — oba Sv. Vid pri Grobelnem. 80. Kregarjeva Marija — Porenkva.

XXIX. Ljubljansko društvo. Del.: 83. Malnarič Ivan. 84. Dimnik Ja-

kob. 85. Kocijančič Ivan. 86. Škulj Fran. 87. Grum Rado. — Nam.: 81. Lenarčič Janko. 82. Legat Stanko. 83. Grčar Tit. 84. Skrinjar Alojzij. 85. Dr. Rapé Stane.

XXX. Ormoško društvo. Del.: 88. Rajšp Josip — Ormož. 89. Mušek Ljudevit — Sv. Bolfenk. — Nam.: 86. Kosi Anton — Središče. 87. Pinterič Drago — Sv. Miklavž.

XXXI. Novomeško društvo. Del.: 90. Matko Martin — Novomesto. 91. Ekel Gizela — Novomesto. 92. Frančketova Marija — Dobrnice. — Nam.: 88. Kosec Miha — Trebnje. 89. Klemenčičeva Lina — Novomesto. 90. — ?

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ Cirkniško-loški krožek logaškega učiteljskega društva je zboroval dne 27. marca v Grahovem.

Predsednik tov. Jug otvori zborovanje ter pozdravi navzoče. Ker se je eno-variš odpovala društvu, graja to ter poudarja potrebo in korist organizacije. Za vsako malenkost se ne smemo razburjati. Spominja se prerano umrlega tov. Zalarja, ki je bil vsem priljubljen tudi na svojem službenem mestu. V znak sožalja se zborovalci dvignejo s sedežev.

Tovariš Žnidaršič poroča o šolskem sosvetu. Konstatira da naše društvo ni politično, ampak strokovno. Pripoveduje na slučaj, ki priča, da višji šolski svet ne postopa povsem korektno. Nekaterim marsikaj dovoljuje, drugim pa ne.

Tov. Kosin je predaval o utisih, ki jih je doživel potujoč po Srbiji. Povedal je marsikaj zanimivega ter povdarjal srbsko samozavest, katera pri nas manjka. Konečno priporoča pristop k Ferijalnemu Savezu.

Volitve. Predsednikom se izvoli tov. Žnidaršič Rud., ker tov. Jug ne more več načeljevati, podpreds. gđč. Tomc Mira, tajnik Ponikvar Vek, blag. gđč. Prudič Anica, odbornik Šušteršič Jože.

Resolucije. Glede razstave šolskih izdelkov se sklene, da lahko razstavljajo nosamezne šole doma. Po daljšem razmotrivanju se je prišlo do zaključka, da skupna taka razstava nima smisla, prej škoda. Naj se tozadevni odlok ukine.

Istotako ni na mestu vsakomesečno poročanje o narodnem prosvetovanju; nrenaredi naj se v toliko, da se poroča letno. (Oboje sprejeto).

Z ozirom na poročevalce o stanju šolskih vrtov, ki naj bi se nastavili, se sklene razpravljati pri prihodnjem skupnem zborovanju.

Novoizvoljeni predsednik se zahvali za sodelovanje, prosi da se po možnosti nabira za rezervni sklad in zaključí zborovanje.

+ **RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 14. aprila t. l. v Lescah. V sled skrajno slabega vremena se je zborovanja udeležilo le 43 članov.

Okrajna učiteljska konferenca: Tovariš nadzornik je naznanil, da se je pri sebi okrajne blagajne budžet za okr. učit. konferenco znižal za 20%. Učiteljstvo pa je sklenilo, da naj se vseeno vrši konferenca, čeravno bomo morali radi šolskih neprijateljev dolagati iz lastnega žepa.

Predavanje: Tovarišica Albina Epihova je predavala zelo interesantno »o srbohrvaški književnosti«.

Ferijalni Savez: Nato se je ustanovila Podružnica Ferijalnega Saveza. Odbor se je izvolil sledeče: predsednik: tov. Egidij Schiffrer; blagajničarka: tov. Berta Zrimec; tajnik: Drago Hudé; odborniki: tov. Leopold Baebler, Albert Debeljak in Janko Kokalj.

Šolski vrtovi: Glede dopisa višjega šolskega sveta radi poročevalcev za šolske vrtove sklene učiteljstvo, da nihče te funkcije ne prevzame, ker te dolžnosti ni mogoče izpolnjevati pri takih dohodkih.

Prosvetno delo učiteljstva: Razpravljalo se je o dopisu višjega šolskega sveta o našem prosvetnem delu. Ob tej priliki se je slišala marsikatera trpka beseda o sedanjih dragih časih in naših mizernih plačah. Učitelj je bil vedno tista dolgouha žival, ki neprestano vleče in gara, pa če se ga še tako tepe. Toda tudi v Beogradu bi že morali vedeti, da gre tudi idealizem le skozi želodec.

+ **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 14. aprila t. l. na dekliški šoli v Slovenski Bistrici ob dvetretjinski udeležbi vseh članov.

Tovariš predsednik pozdravlja navzoče, zlasti na novo pristopivšo članico Marijo Kraljevo iz Slovenske Bistrice ter gosta tov. Vavhnikovo iz Spod. Poljskeve čestita tov. Mijač-Pehanijevi na po-

roki ter tov. Tomažiču, ki je dne 1. aprila praznoval štiridesetletnico službovanja na Tinju kjer je kot prvi tinjski učitelj oral ledino.

Prečita se zapisnik občnega zbora ter se odobri.

Izmed došlih dopisov se prečita zahvala nadzornika g. Lichtenwallnerja za čestitke povodom odlikovanja ter dopis »Pedagoško-kulturnega odseka v organizaciji UJU«. Pododsek se osnuje pri prihodnjem zborovanju.

Po prečitaniu pravil »Učit. Saveza« sklenejo navzoči da pristopijo članj tega društva po poverjenici Franji Hribarjevi h kočevskemu »Savezu«, ker zaradi malega števila članov ne kaže, da bi se osnovala podružnica za tukajšnje društvo.

Po prečitaniu dopisa UJU — Stanovska strokovna knjižnica — se porazdeli med člane nien I. zvezek.

Tovariš Bratoš si je za svoj tema: »Naš občni položaj — naše zahteve« izbral motto ki je kakor nalašč za naše razmere:

»Za vse je svet dovolj bogat in srečni vsi bi bili, če kruh delil bi z bratom brat s prav srčnimi čutili.

Predavatelj je primerjal naše sedanje dohodke z onimi od leta 1920. ter se je omejil na najeklatantnejše krivice ki so se nam zgodile v zadnjih časih. Ostro je kritikoval postopanje predsednika »Glavnega saveza javnih nameščencev« ter je kot glavni vzrok našega obupnega stanja navedel naše razorane politične razmere, ki so posledice koruptivnih strui, v katerih interesu je, da se te razmere še nadalje vzdržijo.

H koncu so bile sprejete vse predavateljeve resolucije:

1. Takoi ko začne delovanje nove skuščine, naj skrbi »UJU« in »Centralni savez javnih nameščencev« da izsilí z vsemi sredstvi uzakonitev službene pragmatike.

2. Do tega časa naj se takoj sedanjí prejemki državnih nameščencev uredijo primerno današnji draginji, to je, povišajo naj se vsaj do 100%.

3. Izplača naj se izdaten enkratni nabavni prispevek kot nadomestilo za obljubljeno trinajsto plačo.

4. Odpravijo naj se draginjski razredi.

5. Odpravi naj se razlika med prejemki poročenih in neporočenih učiteljic.

6. Zakon od 23. julija 1919, kolikor se tiče prostega stanovanja in kuriva, naj se izvede za celo državo.

7. Učiteljicam ročnih del in otroškim vrtnaricam naj se izplača stanarina in dotnina.

8. Šolskim voditeljem naj se izplačujejo vodstvene doklade in naj se izplačajo vsi doslej zaostali obroki teh doklad.

Pri slučajnostih se 1. določi dnevni red in druge posameznosti za društveno netdesetletnico, ki se vrši dne 2. junija t. l. v Studenicah.

2. Navzoči člani pooblaste predsednika da v slučaju potrebe stori pri UJU vse korake, da se brez disciplinarnega postopanja ne izvrši nobena premestitev stalno ali začasno nameščene učiteljske osebe, dokler se ne dožene njena krivda.

3. H koncu se še sprejme resolucija.

UJU, poverjeništvu Ljubljana naj ukrene potrebno da izide čimpreje Fleretova Čitanka V. del.

Tov. Tomažič se zahvaljuje učiteljstvu za iskrene čestitke ter bodri zlasti mlajše tovariše, naj se tesno oklenejo organizacije ki ji je zvest vseh štirideset let.

+ **OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI** je zborovalo dne 21. aprila na osnovni šoli v Murški Soboti. Tovariš Požegar je kot predsednik društva pozdravil predvsem za Prekmurje novo imenovanega okrajnega šolskega nadzornika tovariša g. Cvetka. G. Cvetko, priznan šolnik ter prvovrsten delavec na prosvetnem polju, bo — o tem smo trdno prepričani — kos svoji težki nalogi, ki mu je naložena s poverjeno mu nad vse težavno a častno službo. Presrečno pozdravljen med nami! — Tov. Mira Čučkova se je pismenim potom poslovala od našega društva.

Zapisnik občnega zbora je bil brez ugovora odobren.

Dopisi. Razne stanovske ustanove kakor tudi posamezniki so se to pot obrnili na naše društvo v številnih stanovskih zadevah. Vsi dopisi so se obravnavali in ukrenilo se je mnogokaj. Zlasti se je sklenilo odzvati se dopisu uredništva »Zvončka« s tem, da se temu izvrstnemu mladinskemu listu pridobi čimveč naroč-

nikov. Na odločen odpor pa je zadel do-dis:

»Pravilnik za poročevalce šolskih vrtov«. Služba poročevalca naj bi bila častna — brez nagrade!! Smo bili in smo še idealisti, ako bomo, nam bo pokazala bližnja bodočnost. V Prekmurju, kjer živi učiteljstvo v najmanj za 50% slabših prilikah kakor v ostali Sloveniji, se nam zdi neprimerno zahtevati od koza, da opravljata katerokoli službo kot častno. V daljši, mestoma zelo ostri debati se je pokazalo v pravi luči, v kakšnih neznosnih razmerah se kreče naše prekmursko učiteljstvo in to »prišleki« kot »domačini«. — Na predlog tov. Humeria se je sklenilo odposlati na vsa merodajna mesta resolucijo, v kateri zahtevamo da se naš položaj s pomočjo vlade čimpreje in izdatno izboljša, sicer odklanjamo vsako odgovornost za neizogibne zle posledice. Začasno je prevzel službo poročevalca šolskih vrtov g. okrajni šolski nadzornik tov. Cvetko. — Od 89 zvezkov »Stanovsko strokovne knjižnice« je tov. Prelogova razpečala 54 izvodov.

Nastop tov. g. nadzornika. Tov. gospod nadzornik Cvetko se je zahvalil za čestitke o priliki svojega imenovanja kakor tudi tov. predsedniku za pozdrav. Apeliral je na zbrano učiteljstvo da posveti vse svoje moči — kljub mizernemu gnotnemu stanju — šoli in vzgoji naroda. Tekom svojega govora dal nam je tov. nadzornik množico smernic za nadaljno delovanje ter mnogo krasnih naukov. Slišali smo besede, ki jih more govoriti le utelešena šola učilnica in vzgojevalnica, besede ki jih more govoriti le mož poln bogatih izkustev, nabranih med širokimi plastmi naroda. Govor tov. nadzornika je bil sprejet z živahnim aplavzom.

Fer. Savez. Tovariš Hočevar, preds. fer. odseka je v daljšem govoru očrtal nastanek razvoji in pomen Fer. Sav. Naša podružnica se krepko razvija. (Poročilo posebej!) Tov. Hočevarju se je pridružil tov. Požegar, ki je v vznešenih besedah pozval učiteljstvo, da se čim največ mogoče poslužuje ugodnosti Fer. S. ter potuje po domovini spoznava njeno krasoto in milino ljudstvo itd. ter naj s ponosom govori o doživljajih in užitkih svojih potovanj mladini, katera bo tudi vzljubila svojo širno, lepo očetnjavo ki bo spoznala, da smo edinstven narod ter s tem prekrizala peklenke račune naših notranjih sovražnikov.

Zemljevid. Tov. Hočevar je izdelal zemljevid političnega okraja Prekmurje za šolsko uporabo. Karta je v primernem merilu, v šoli uporabna in pregledna, dasi je nekaj malenkostnih nedostatkov. Društvo je dovolilo tov. Hočevarju iz blagajne kredit za izdajo zemljevida, katerega bo izdajatelj vsestransko spojočil in odpravil nedostatke. Šole pa pozivamo že sedaj da si naročijo zemljevid čim bo izšel.

Tov. nadzornik Cvetko priporoča šolam in posameznim učnim močem nabavo knjižice dr. Robide: »Da ste mi zdravi, otroci!«

Po obravnavi nekaterih stvari lokalnega značaja, je tov. predsednik zaključil dobro uspešno zborovanje. — Tajnik.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 14. aprila 1923 v Konjicah. Tokrat ob prav dovoljni udeležbi.

Po rešitvi nekaterih nternih društvenih zadev se je prečitala okrožnica Učit. Fer. Saveza glede ustanovitve podružnic v okviru učiteljskega društva. V podružnični odbor Učit. F. S. za Konjiški okraj so izvoljeni tovarišice: Mayer Ernest načelnik; Režabek Tončka tajnica; Lehman Emilija, blagajnica; Bratkovič Tone, ekonom; Seručar Minka, Solar Fran, odbornika; Kržič Janko, Bezlaj Mara pregledovalca računov.

Volitve okrajnih poročevalcev šolskih vrtov. Ker je okraj precej obsežen, se volita dva poročevalca, in sicer tov. Časl Janko, madučitelj v Žičah za vzhodni, tov. Golež Fran, nadučitelj v Vitanju za zahodni del okraja.

»Nekaj podatkov o šolskih odrih«; iz lastne prakse in iz lastnih izkustev svojega 25letnega službovanja je predavala o navedeni temi tovarišica Bezlajeva.

Poverjeništvu Slov. Šol. Matice prevzame tovarišica Slava Pernatova, učiteljica v Konjicah. Dosedanjemu poverjeniku tov. Goležu se tov. predsednik pri-srečno zahvali za trud.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** je zborovalo 8. marca t. l. v Konjicah ob dovoljni udeležbi.

Po običajnem pozdravu je tov. predsednik še posebej pozdravil nova člana

tov. Fr. Šega in L. Dobnika ter gospo sonrigo slednjega kot dragega nam gosta. Nato je povdarjal zasluge pred tedni umrlega dr. Iv. Tavčarja za napredek soloh, posebno pa za osnovno šolstvo. Zaslužnemu pokojniku trikratni »Slava!«

»O šolstvu v Italiji«. Tov. Al. Berčé nas povede tja »preko«, slika tužen položaj naših neodrešenih bratov, posebno v prosvetnem oziru kjer trpi in ječi slovensko šolstvo in slovensko učiteljstvo pod okovi privandranega Laha. Navajajmo mladino ob vsaki priliki na končno osvobojenje solčne Goriške. Trsta in Istre, za zdaj na podpirajmo Jugoslovensko Matico.

O Učit. Fer. Savezu in njega pripravljalnem občnem zboru v zadnjih dneh decembra 1922 v Ljubljani poda kratko poročilo tov. ica E. Lehmanova.

Na predlog tov. B. Gselmana se društvo soglasno pridruži resoluciji »Brežiško-sevniškega učit. društva« glede sistiranja odloka o izgovarjavi trdega »l« v slovenščini.

Za društvenega pevovodjo se izvoli tov. Fr. Friedl.

Pred zaključkom se še pojasni sklep ožjega sosveta UJU pov. Ljubljana glede članarine poročenih učiteljic učiteljic ženskih ročnih del in ukojencev.

+ **SLOVENJGRAŠKO UČIT. DRUŠTVO** je zborovalo dne 12. aprila t. l. v Slovenjgradcu ob odsotnosti 4 članov, ki so se opravičili.

V svojem uvodnem govoru pozdravi predsednik tudi tokrat navzočega okrajnega šolskega nadzornika g. M. Grmovška nato čestita tov. Mazlju k definit. imenovanju. Istotako vrnejo navzoči tov. predsedniku enake čestitke.

Dopisi: 1. UJU pov. Ljubljana je poslalo I. zvezek »Stanovsko strokovne knjižnice« v razprodajo med članstvom. 2. Sokolsko društvo Toplice pri Novem mestu prosi za denarne prispevke. Razpečalo se je nekaj blokov à 1 Din. 3. Kreditna zadruga v Celju je poslala računski zaključek l. 1922. in poročilo o delovanju zavoda ter priporoča, da bi se članstvo poslužilo ugodnosti pri izposojevanju in nalaganju v tem denarnem zavodu.

Volitve: V stalni konf. odbor so izvoljeni tov. Schechel, Purkhart Kafou, kot namestniki pa tov. Mazlu, Šerbec Barle. Ta odbor ima prvi sestanek eno uro pred začetkom prihodnjega zborovanja. — Poročevalcem o stanju šolskih vrtov je enoglasno izvoljen tov. ravnatelj Vrečko, ki kot strokovniak v vrtnarstvu pozna večinoma vse šolske vrtove v okraju.

Ustanovila se je podružnica »Ferijalnega Saveza« h kateri je pristopilo dose-daj 14 članov. Predsednik podružnice je tov. Šerbec v Slovenjgradcu, ki daje tozadevna pojasnila. Tov. Schechel je nadaljeval svoje zadnje astronomično predavanje ter nam prav nazorno pojasnil Keplerjeve zakone.

Prihodnje zborovanje je dne 7. junija v Slovenjgradcu.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 312.

RAZPIS.

Na enorazrednici v **Virštanju** se razpisuje mesto učitelja-voditelja v stalno namestitev. Šolsko poslopje je temeljito popravljeno. Vrt meri 18 a.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti predpisanim službenim potom najkasneje do

dne 20. julija 1923

pri podpisnem okrajnem šol. svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski v Brežicah, dne 21. junija 1923.

Pokusite - - - - - **ŽIKO** - - in se prepričajte,

da ni okusnejše kave. Nadomešča pravo kavo ter potrebuje malo sladkorja, zato je tudi najcenejša. Priporočljiva je predvsem za otroke, bolnike in rekonvalescente. Stevilna priznanja na razpologo. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Naroči se lahko tudi po povzetju najmanj 5 kg direktno v **Pražarni „Žika“**, d. z. o. z. Ljubljana, Rož. dol.

